ISSN 2181-3187

PEDAGOGIKANING YARATILISHI

Japakova Kamila
Ajiniyoz nomidagi NDPI Pedagogika fakulteti
maktab menejmenti talabasi

Annotaciya: pedagogikaning tarixi va yaratilishi
Kalit sozlar: pedagogika, psixologiya ,iqsodiyot, tarbiya, ta’lim

Inson va uni shakllantirishga doyr fan sifatida pedagogika falsafa, etika, estetika, madaniyatshunoslik, psixologiya, iqtisodiyot, siyosatshunoslik, demografiya, tarix, adabiyot, tibbiyot, mat. va boshqa fanlar bilan uzviy bog‘liq.Pedagogika fani va amaliyoti taraqqiyotida bu fanlarning nazariy asoslari, tadqiqot metodlari, ilmiy xulosalarni aniqlash, taxlil qilish hamda umumlashtirish usullaridan foydalanadi.

Pedagogika (yun. paidagogike) — tarbiya, ta’lim hamda ma’lumot berishning nazariy va amaliy jihatlarini o‘rganuvchi fanlar majmuasi. Pedagogikaliq institutlari va ayrim boshqa o‘quv yurtlarida mutaxassislik dasturi asosida o‘rganiladigan o‘quv predmeti ham pedagogika deb yuritiladi.Pedagogika fan sifatida bola tarbiyasining nazariy asoslari bilan shug‘ullangan. Zamonaviy pedagogika bolalar bilan birgalikda kattalarning ham o‘quv-tarbiyaviy, madaniy hamda ma’naviyma’rifiy tarbiyasi bilan shugullanishni ko‘zda tutadi. O‘zbekiston Respublikasida Pedagogikaga barkamol shaxs ma’naviyatini shakllantirishning asosiy vositasi sifatida yondashiladi.20-asr boshlaridan qiyosiy pedagogika fani pedagogikaning alohida tarmog‘i sifatida dunyoga keldi.Unda jahondagi turli xalqlarning pedagogik qarashlari va ta’lim-tarbiya tizimi qiyosiy-genetik yo‘sinda bir-biriga solishtirilgan holda o‘rganildi.Pedagogikaning bu tarmog‘i ta’lim-tarbiya borasidagi eng ilgor usul va yondashuvlarni solishtirish, maqsadga muvofiklarini muayyan milliy pedagogik fan va amaliyotga tat-biq qilish imkonini beradi. Mamlakatimizda hozircha qiyosiy pedagogika alohida fan sifatida shakllanmagan bo‘lsada, bu borada jiddiy izlanishlar amalga oshirilgan.inson faoliyatining eng qad. turidir. U odam bilan birga paydo bo‘lgan va odamning odamligini, uning oila, jamoa hamda jamiyat bo‘lib yashashini ta’minlab turgan fan va amaliyotdir. Insoniyat mavjud tajribalarni o‘rganish va boshqalarga o‘rgatishni yo‘lga qo‘ya boshlagan vaqtdan, ya’ni pedagogika paydo bo‘lganidan buyon ham da shu tufayligina mavjuddir.Dastlab sof amaliy harakterga ega bo‘lgan va insoniyat ko‘p yillar mobaynida orttirgan hayotiy tajribalarni yoshlarga qisqa muddatda o‘rgatishni ko‘zda tutgan. Bu pedagogika udum, odat, an’ana tarzida namoyon bo‘lgan. Shuning uchun ham oldin xalq pedagogikasi vujudga kelgan.Pedagogika fanining predmeti. Tarbiya-pedagogika fanining predmeti sifatida. Pedagogika fanining tadqiqot obyekti. O’zbekistonda erkin fuqarolik jamiyati

shakllanish jarayonida pedagogika fanining ahamiyati. Pedagogika tushunchasi. Pedagogikaning o'rganish muammolari. Pedagogikaning asosiy tushunchalari: tarbiya, inson kamoloti, ta'lim, o'qitish. Pedagogikaning nazariy va amaliy vazifalari. Pedagogika fanlari tizimi va ularning boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Iqtisodiy pedagogika-pedagogika fanining bir tarmog'i sifatida.Pedagogikaning inson va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni. Pedagogikaning ilmiy-tadqiqot usullari. Jahon moliyaviy inqirozi sharoitida.Zamonaviy tarbiyachi psixologik-pedagogik, sotsiologik tadqiqotlarga tayangan holda bola shaxsi rivojlanishi uchun uning ta'sirini hech narsa, hatto yuqori toifali ta' lim muassasasi ham bosa olmaydigan oila ekanl igini anglab yetadi. Tarbiyachi ota-onalarning pedagogik madaniyatini muntazam oshirib borishi. bolalartarbiyasida faol hamkorlikni YO'lga qo'yishi, mazkur jarayonda ijtimoiy yordamga muhtojlik sezuvchi oilalar bilan alohida ish olib borishi maqsadga muvofiqdir. Tarbiyachining oilalarga ko' rsatadigan ijtimoiy-pedagogik yordami uch asosiy xusllsiyatga ega

bo·ladi. Ya'ni:

1) ta'limiy - ta'lim berish va tarbiyalash;

2) psixologik - ruhiy jihatdan qo'llab-quvvatlash, ruhiy zo'riqishlarni bartaraf etish va qayta tiklash;

3) vositachilik - tashkil etish, ta'lim va tarbiyada Yllzaga

keluvchi muammolarning oldini olish, mavjud muammolarni bartaraf etish orqali bola xulq-atvoridagi og'ishlarni yoki fiziologik nuqsonlarni bartaraf etish hamda zarllr axborotlar bilan ta'minlash. Ana shu asosdan kelib chiqqan holda zamonaviy maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachisining quyidagi kasbiy funksiyalarini ham ajratib

ko'rsatish mumkin:

I) ota-onalarning ma' rifiy bilimlarini oshirishda ishtirok etish;

2) oila va maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyaviy ta'sirini boshqarish hamda uyg'unlashtirish.

Zamonaviy demokratik jamiyatda maktabgacha ta'lim ishiga qo'yilayotgan talablar tarbiyachidan muntazam ravishda o'zining umummadaniy va kasbiy tanorgarligini boyitib borishni talab qiladi. Bu esa o'z navbatida maktabgacha ta ' lim muassasasi tarbiyachisi kasbiy raoliyatining yana bir yo'nalishi - mustaqil ta'lim olishni shart qilib qo'yadi. Mustaqil ta'limning xilma-xil shakllariga adabiyotlar (kasbga doir, badiiy) o'qish, muzeylarga tashrifbuyurishdan konferensiya, kO'rgazma va konkurslarga ishtirok etish kabilarni kiritish mumkin. Mustaqil ta ' limning maqsadi - tarbiyachi shaxsini bosqichma-bosqich rivojlantirish, kasbiy mahoratini oshirib borishdir.

Pedagogik faoliyatning ijodiy tavsifga egaligi tarbiyachidan ilg'or ish tajribalarini o'rganish. innovatsiyalarni o·zlashtirish va amaliyotga tatbiq etishni talab etadi.

fnnovatsiyalarning jadal kirib kelishi tarbiyachilarni ilmiy-tadqiqot ishlarida ishtirok etishga jalb etish zaruriyatini yuzaga keltiradi. Tarbiyachilarning bunday tadqiqot ishlariga jalb etilishi keyinchalik erishifgan natijalardan o'z faoliyatida muvaffaqqiyatli foydalanishga imkon beradi. Pedagogik taktga cloir sifatlarga quyidagilarni kiritish mumkin: ta'limtarbiya berishning) uslub va vositalarini izlash: tarbiyavi) ish jarayonida yuzaga keluvchi muaml1lolarni hal etishning samarali yo'ilarini tanlay olish; o'z faoliyati, o'quv jarayonida bolalarning individual rivojlanishi, innovatsion o'quv reja va dasturlarni loyihalasin olish va boshqalar.

Poydalanilgan adabiyotlar:

1.https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Pedagogika
2. O’tanazarov S « PEDAGOGIKA. PSIXOLOGIYA» SAMARQAN-2010
3.SH.SODIQOVA "MAKTABGACHA PEDAGOGlKA" «TAFAKKUR BO'STONI» TOSHKENT - 2013